



Književnost

Vladimir Bartol, Alamut, roman, založba Modra ptica, Ljubljana, 1938. Str. 453.

Za »Al Arafom«, ki je povzel uspehe večletnega Bartolovega literarnega ustvarjanja, je zrastel njegov prvi veliki tekst, roman »Alamut«. Razgibana diferenciacija naše kulturne ravni je tudi na literarnem polju odprla mnogo vrat v doslej nevidene umetnostne svetove. Široki val poljudne znanosti, a tudi popularizacija čiste eksaktne vede, sta pripravila novo podlago, na katero se je mogla prijeti tudi književna mladika. Od opisnega naturalizma, ki je pojave z vidnega sveta gledal v nekaki naravoslovni luči, je spričo njegove metode le kratka pot do dušeslovnega razmotrivanja, posebno še, ko se podlaga dušeslovne razčlenbe ne premakne nikamor v transcendenco. Pesniške, duhovne prvine pripovedništva, kot je n. pr. umetnostno doživetje, se v mnogo večji meri kakor poprej umikajo zanimivosti in važnosti snovi, katero pa je v stanu že sama pisateljeva razumska sila, brez divinacije in drugih sličnih fantastičnih stvari, posredovati literarnemu odjemalcu. Tako je razumu, ki je doslej igral podrejeno ali pa vsaj enakovredno vlogo, odkazano v svetu literature častnejše mesto. In enega takih slučajev najdemo tudi v Bartolovi prozi. Bartol je v tem oziru v naši literaturi nadaljevalec Mencingerjev, za oba pa je značilno uvajanje teoretičnih vprašanj in filozofskih razmotrivanj v leposlovno delo.

Tak filozofski roman je tudi »Alamut«. Snov je vzeta iz zgodovine muslimanskih verskih bojov in obravnava borbo med ločino izmailcev in oficialnimi suniti ob času konca 11. stol. Predmet zgodbe je naslednji: Hasan